

"סתירת הלכות שהובאו בשולחן ערוך מספר האופל (חלק ג) - התעטפות בציצית לפני הנחת תפילין"

הנה כתב ר' יוסף קארו בשולחנו (אורח חיים הלכות תפילין סימן כה סעיף א): "אחר שלבש טלית מצוייץ יניח תפילין, שמעלין בקודש". ע"כ. עוד כתב הש"ע בהלכה שקשורה להכרתה (שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן כה סעיף ב): "מי שהוא זהיר בטלית קטן, ילבשנו ויניח תפילין בביתו, וילך לבוש בציצית ומוכתר בתפילין לבית הכנסת ושם יתעטף בטלית גדול". ע"כ.

ומדבריו למדים אנו, כי יש ענין מסויים ללבוש דווקא את הטלית, ורק לאחר מכן להניח תפילין. וטעמו ונימוקו, מכיון, "שמעלין בקודש". והנה לכאורה, מקור דבריו הם ממה שכתב בספר בית יוסף (בית יוסף אורח חיים סימן כה): ושם הביא טעם ראשון, משום שתדיר ואינו תדיר, תדיר קודם. כלומר, מכיון שמצות טלית נוהגת כל הזמן, מה שאין כן תפילין, כלומר, שמצות ציצית נוהגת אף בשבת, ותפילין לא מניחין בשבת, לכן ראוי להתעטף בה בתחילה בכל יום! וזה לפי אחד מן הטעמים.

ולאחר מכן הביא את דברי רבי יונה מגירודני שכתב ברצף דיבורו בספר היראה, שאדם מתעטף בציצית ומניח תפילין. אלא שלאחר מכן מצא לרבי יונה מגירודני, שכתב, שלפי האמת, ראוי תחילה להניח תפילין ורק לאחר מכן להתעטף בציצית, וטעמו ונימוקו עמו, שהסביר דבריו, משום שאדם לובש את כל מלבושיו, ראוי הוא מיד להניח תפילין, ורק לאחר מכן יברך על עטיפת הטלית, שאם לא כן נמצא מעביר על המצוה, מכיון שכל טעם מצות ציצית הוא משום כסות! כלומר לבוש, והרי לאחר שלבש בגדיו, הרי הוא כבר עטוף בכסות, וראוי אם כן לברך על תפילין לפני שמתעטף בטלית גדול, כלומר אין שום טעם נכון לפי רבי יונה מגירודני, לדחות מצות תפילין מפני הטלית.

ועל זה השיב הבית יוסף וכתב שהוא לא מבין דבריו. ועוד מוכיח את חוסר הבנת דבריו, בקושיה, והוא, שנמצא בספר הזוהר, שיש איסור גדול מי שמניח תפילין קודם לבישת הציצית. וכך הבין האגור, והסכים עמו הבית יוסף. ע"ש.

והנה על זה יש להשיב, כי כל הרואה את הבית יוסף בתוך הספר עצמו, רואה כי ר' קארו ציטט את דבריו של המכשף הזוהרי, וכתב ר' קארו, שנראה כי מקורו של האגור הם מדברי הזוהר שכתב (פירוש הסולם לזוהר - במדבר פרשת במדבר מאמר כוננת התפילה אות סז): "... סוד עליון הוא גנוז בין החברים. בשעה שנכנס הלילה, אילן התחתון שהמוות תלוי בו [כלומר, לפי הטמא, יש מין אילן עץ אשרה, שהמוות תלוי בו! כלומר, המוות תלוי באילנות רחניים! ולפי דברי המכשף, המוות לא רק ביד ה' יתברך, אלא נמצא ביד אילנות, ולא רק ביד אילנות, אלא ביד אילנות תחתונים! כמו שמסביר הטמא] שהוא [באילן תחתון, בחינת], "מלכות" מצד הדין [כלומר, כמו שיש "מלכות" שנקראת "נוקבא", שהיא הבת הנקבית בחלק הבורא מצד הקדושה על פי הספירות הפרו-נוצריות, והיא זו אשר מזדווגת עם האליל הקבלי הטמא "קצר אפים", אז על אותו משקל, ישנה אלילה קבלית שנקראת, "נוקבא" מצד כוחות הטומאה.

וכמו שמסביר הטמא ואומר (וזהר כרך ב פרשת פקודי דף רסג עמוד א): " ... כשם שיש דרגות והיכולות לצד הקדושה כך גם לצד הטומאה. לדוגמה, לסטרא אחרא ישנן עשר ספירות טומאה, כנגד עשר ספירות של הקדושה. על פי הקבלה שהמשיכה את דברי המכשף, ישנה אף מלחמה תמידית בין כוחות הקדושה לטומאה, כוחות אלו אינם מקבילים, אלא מנוגדים זה לזה ובזמן ששולט האחד נחלש האחר. לפי המכשף, שלטון הסטרא אחרא מתגבר בעיקר בשעות הלילה עד חצות". ע"ש. ועוד נאריך בנושא זה בפני עצמו בלא נדר.

בכל אופן למדים אנו, כי כמו שיש עשר ספירות "קדושה" על פי מכשפי האופל, כך יש זיווגים באליילים הקבליים של ספירות הטומאה. ולכן הטמא הזוהרי כותב ומסביר, שבליילה, מי שולט על המוות של כל בני אדם? הבת האלילית המפחידה מצד הטומאה, ואותה מלכות], פורשת ענפיה ומכסה הכל. ועל כן [=בגלל שכוחות הדין של מכשפי האופל שולטים בעולם, רק בגלל זה] נעשה חושך [בעולם], ו[בגלל זה] כל בני העולם טועמים טעם המוות. ואדם מקדים עצמו ונותן לו [לאילן המוות של כוחות הטומאה] פקדון נפשו, ומפקידה בידו בפקדון. [כלומר, האופל מעליל שבשעה שאדם הולך לישון, הוא צריך להפקיד את נשמתו דווקא ביד כוחות טומאה, כלומר שהוא מפקיד את נשמתו ביד עבודה זרה ומינות. והנה הטמא הזוהרי גרם לבני אדם להפקיד את נשמתם ביד עבודה זרה ומינות! וממשיך הטמא ואומר, שהפקדה זו נעשית] למשך זמן הלילה, שיחזירה לאור הבוקר.

ומשום שלקח הנפש בפקדון, חוזר הפקדון לבעליו בשעה שבא הבוקר וכשבא הבוקר והפקדון חזר אליו, צריך לברך את הקדוש ברוך הוא, שהוא נאמן העליון. [כלומר, צריך לברך את הבורא יתברך שאיים על כוחות הדין בלילה, שיחזירו את הנשמה של האדם לגופו. כלומר לפי מכשפי האופל, יש התייעצות ומלחמה בשמים, עד שהחזרת הנשמה היא בגדר נאמנות אצל הבורא. כלומר הטמא מעליל ואומר, שאם חלילה והיה מקרה ולא חזרה נשמתו של האדם, אז הקב"ה לא נחשב לנאמן כל כך. וכל אדם תקורא את טמטומו של העילג הזה ויכול להבין ולשקוע בהיותו של טמטום, שנשמתו כל לילה כלואה באילן של מוות אצל לילית וסמאל המדומיינים. איוה מן חיים אלו בכלל? כיצד ניתן להיות בריא עם הספר המשחית הזה? ויתירה מכך, כבר ביארנו במאמר הקודם שעסק בסתירת הלכה מספר האופל, ובו הסברנו בטוב טעם, מדוע אין סיכוי שנשמתו של האדם מסתלקת ממנו בשעת השינה.

ממשיך הטמא ואומר] ... בשעה שאדם קם משנתו, צריך לטהר עצמו תחילה, ואח"כ יקבל עליו עול הזה, [והעול, הוא] לפרוש על ראשו פרשות של מצוה. [כלומר להשים על עצמו ציצית], לאח"כ יקשור קשר היחוד [היחוד בצירי ולא בחזיריק. כלומר הטמא טוען, שעל ידי הנחת תפילין, מקשר האדם, בין זעיר אנפין לבין המלכות], שהם תפילין, תפלה של ראש ותפלה של יד, ולתקן אותם בקשר אחד בשמאל, ועל הלב. [המון הווי היותו אנוסים בטומאת זוהר, הנני מכיר, שלוקחים את הרצועה השמאלית ושמים אותם בתוך כיס שנתון ליד הלב, וכאשר מסתכלים עליהם לא רואים רצועה ימנית שיורדת כלפי מטה! וכך גם עבדכם היה נוהג שהייתי נוהג כמו אחד מן המינים המקובלים. ומסביר הטמא ואומר], כמו שהעמדנו [הענין הנוכרי], "שמאלו תחת לראשי". וכתוב, "שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך". דהיינו תפלה של יד, שהיא סוד המלכות [שכבר דיברנו עליה במאמרים על האופל, שהסביר הטמא, שהבת הקבלית האלהית שמודרונת עם קצר אפים, היא משתלשלת ויורדת ליסוד הברית], שניתנה על הזרוע כנגד הלב. וכבר העמדנו. וזה הוא המעשה, שצריך לעשות בתחילה". ע"כ. והנה ממקור דברים אלו אשר הביא הבית יוסף במלואם! כתב האגור והסכים עמו הבית יוסף, שכל המניח תפילין לפני עטיפת הציצית עובר על איסור

חמור ביותר! ועל דברים אלו יש להשיב בחזקה. כיצד הסכים הבית יוסף עם האגור? כיצד העלה על שולחנו הלכה שאפילו לא ביאר טעמה בבית יוסף, שהרי כתב בשולחנו, "מעלים בקודש", ואין מילים כאלו כלל בבית יוסף! ומה שייך בכלל דין מעלים בקודש, לענין הנחת תפילין והקשר לציצית? שהרי כל ענין מעלין בקודש הוא דווקא באותו ענין הקשור לעצמו, כלומר, שלא יפחית תשמישי קודש וינהג עמם בדבר הנמוך מהם. כגון, שלא יעשו מדמי ספר תורה היכל קודש וכיוצא בזה. ולא שייך כלל ענין מעלין בקודש בשני מצוות שאין להם שום קשר אחד לשני. כגון אצל ציצית ותפילין, כי כל אחד זה דבר אחר לגמרי.

וכמו שכתב רבינו (רמב"ם הלכות ציצית פרק א הלכה ז): "... ולוקח חוט אחד מן הלבן וכורך בו כריכה אחת על שאר החוטין בצד הבגד ומניחו, ולוקח חוט התכלת וכורך בו שתי כריכות בצד כריכה של לבן וקושר, ואלו השלש כריכות הם הנקראין חוליא, ומרחיק מעט ועושה חוליא שניה בחוט של תכלת לבדו, ומרחיק מעט ועושה חוליא שלישית וכן עד חוליא אחרונה שהוא כורך בה שתי כריכות של תכלת, וכריכה אחרונה של לבן, מפני שהתחיל בלבן מסיים בו, שמעלין בקודש ולא מורידין, ולמה יתחיל בלבן כדי שיהא סמוך לכנף מינה, ועל דרך זה הוא עושה בארבע הנפות". ע"כ. והרי שענין מעלין בקודש שייך דווקא לאותו ענין עצמו ולא לשני דברים נפרדים!

וכן כתב רבינו (רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יז הלכה ט): "אבל ראש הישיבה שחטא מלקין אותו, ואינו חוזר לשררותו. גם אינו חוזר להיות כאחד משאר הסנהדרין, שמעלין בקודש ולא מורידין". ע"כ.

ויתירה מזו, כל מה שכתוב בספר האופל, מלבד שזו המצאה של מוחם הרקוב של המכשפים הארורים, הנה האגור והבית יוסף הסיקו מעצמם, כי זה איסור חמור מאוד! ואם תשאל מהיכן הסיקו כן? מכיון שהם מבינים שאם אדם לא עושה כמו שכתבו מכשפי האופל, הנה יש בדבר זה מניעת זיונים באלוה! כלומר, הם היו בטוחים שעל ידי פעולה זו, האדם מפעם את ה' בהרמוניה עם בת זוגתו! ולכן המשנה ממה שכתב המכשף הזוהרי, בהכרח גורם שהבורא יהיה בצער ללא תשמיש של חלק מחלקיו!!! ולכן צעקו ואמרו, איסור חמור!

אמנם מתוך דברי רבינו הטהור שהיה נאמן לתלמוד ולמסורת חז"ל, לא מצאנו שום חיוב שמחייב את האדם להתעטף בציצית קודם הנחת תפילין. וזה מלבד שאין חיוב לאדם להביא עצמו לידי מצות התעטפות בטלית או ציצית, ולכן פשוט הדבר שצריך דווקא להניח תפילין לפני שמתעטף בציצית! שכן מצות תפילין היא חובה ואי אפשר להפטר ממנה! אמנם מצות ציצית, אם אין לו בגד בין ארבע נפות, אינו מחוייב להתעטף כל יום בטלית! ולכן, כיצד יקדים את הדבר שאינו מחוייב לדבר שמחוייב הוא? ומדברי השי"ע משמע, שחובה על האדם וזה בגדר חובה! להתעטף בציצית.

וכה דברי רבנו הטהור (רמב"ם הלכות ציצית פרק ג הלכה ט - יב): "... נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הציצית מן התורה, ומדברי סופרים שכל קטן שידע להתעטף חייב בציצית כדי לחנכו

במצות, ונשים ועבדי' שרצו להתעטף בציצית מתעטפים בלא ברכה, וכן שאר מצות עשה שהנשים פטורות מהן אם רצו לעשות אותן בלא ברכה אין ממחין בידן ... היאך חיוב מצות הציצית, כל אדם שחייב לעשות מצוה זו אם יתכסה בכסות הראוי לציצית יטיל לה ציצית ואח"כ יתכסה בה, ואם נתכסה בה בלא ציצית הרי ביטל מצות עשה, אבל בגדים הראויים לציצית כל זמן שלא יתכסה בהן אדם אלא מקופלים ומונחים פטורין מן הציצית שאינה חובת הטלית אלא חובת האיש שיש לו טלית ... אף על פי שאין אדם מחוייב לקנות לו טלית ולהתעטף בה כדי שיעשה בה ציצית אין ראוי לאדם חסיד שיפטור עצמו ממצוה זו, אלא לעולם ישתדל להיות עטוף בכסות המחוייבת בציצית כדי שיקיים מצוה זו, ובשעת התפלה צריך להזהר ביותר, גנאי גדול הוא לתלמידי חכמים שיתפללו והם אינם עטופים ... לעולם יהא אדם זהיר במצות ציצית שהרי הכתוב שקלה ותלה בה כל המצות כולן שנאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי'. ע"כ.

ולכן נראה, כי כל החומרא שהחמיר הש"ע, הכל הוא בגלל דברי המכשף הזוהרי! ולהיפך צריך לעשות כמו שכתבנו: שיש להקפיד להניח תפילין לפני התעטפות בטלית. ושוב דחינו את ההלכה מהש"ע שיצאה ממנו בשו"ג, מזה שחשב רבי יוסף קארו שמדובר בספרו של רשב"י, ואם היה יודע שספר זה הוא שקר ואינו משוייך לרשב"י, היה זורקו לפח האשפה הקרוב אליו ביותר.